

A HATÁRŐRSÉG IDEGENRENDESZETI ÉS SZABÁLYSÉRTÉSI SZOLGÁLATI ÁGÁNAK BŰNMEGELŐZÉSI FELADATAI

Az eddig elhangzott előadásokból és hozzászólásokból levonható az a következtetés, hogy a bűnmegelőzés, mint tevékenység az élet szinte valamennyi területén megjelenhet, illetve jelen van. Ezt az alapelvet figyelembe véve igyekeztem megvizsgálni, hogy a Határőrség idegenrendészeti és szabálysértési szolgálati ágára vonatkozóan milyen, a bűnmegelőzéshez kapcsolódó feladatok vannak vagy lehetnek.

A Határőrség idegenrendészeti és szabálysértési szolgálati ága, ha röviden próbáljuk definiálni és csak a legmarkánsabb tevékenységet akarjuk megnevezni, akkor azt kell, hogy mondjuk, legfőképp az illegális migráció kezelésével, a Magyarországon jogellenesen tartózkodó külföldiekkel szemben hoz idegenrendészeti kényszerintézkedéseket, és azok gyakorlati végrehajtásával foglalkozik.

A Határőrség statisztikai adataiból kiderül, hogy a más országokkal megkötött visszafogadási egyezmények adta lehetőségek kihasználásával az alábbi számban és eloszlásban sikerült az országból eltávolítani az idegenrendészeti hatóságok által nem kívánatosnak nyilvánított külföldieket.

	2000	2001	2002
Visszafogadási egyezmények alapján átadott külföldiek száma (fő)	3895	2622	1496

Meggyőződésem, hogy az országból az idegenrendészeti hatóságok által eltávolításra „ítélt” külföldiek, ha az országunkban maradnak és képesek kivonni magukat a hatóságaink látóköréből, akkor potenciális bűnelkövetővé vagy potenciális áldozattá válhatnak. Ezt a megállapítást a következő objektív körülményekre alapozom:

- A külföldiek e kategóriájával szemben már az idegenrendészeti hatóság is azért hozott kényszerintézkedést, mert valamilyen jogsértést elkövettek, illetve magyarországi tartózkodásuk alapvető feltételei (pld. anyagi) nem biztosítottak.
- Az illegális migránsok célországai egyelőre még a fejlettebb „nyugati” országok között keresendők. A külföldiek nem mondanak le végső céljuk eléréséről, viszont az országunkból való illegális kijutás feltételeit is csak jogellenes cselekmények elkövetésével tudják biztosítani.
- A létfenntartás legális eszközeivel nem rendelkeznek, ha esetenként illegális munkát tudnak vállalni, az inkább újabb veszélyforrást jelent számukra.
- A magyar jogszabályokat nem ismerik az érintettek, nem mindig képesek felismerni cselekedeteik jogellenes mivoltát.

- A nyelvismeret hiánya és kommunikációs képességeik korlátozottsága, létfenntartási problémáik, kiszolgáltatottá teszik őket a magyarországi szervezett bűnelkövetőkkel szemben.

A fenti indokok alapján úgy gondolom, hogy az idegenrendészeti és szabálysértési szolgálati ág egyfajta megközelítésből szintén bűnmegelőzési feladatot lát el akkor, amikor az illegális migránsok azon kategóriáját, akik potenciális bűnelkövetővé vagy áldozattá válhatnak, még az előtt eltávolítja az országból, mielőtt a bűncselekmény bekövetkezne.

Az idegenrendészeti szakterület e feladat ellátása során – bonyolultságának köszönhetően – több problémával is meg kell, hogy küzdjön. E gondok közül melyek a témát érinthetik, most csak egyet kívánok kiragadni és ez nem más, mint a jelenleg hatályos menedékjogi szabályozás. A külföldiek, amikor érzik, hogy további magyarországi tartózkodásuk veszélybe kerül a velük szemben hozott idegenrendészeti kényszerintézkedés miatt, akkor előszeretettel élnek a menedékjog adta lehetőséggel és menekült kérelmet terjesztenek elő. Ennek a kérelemnek – a szakterület tapasztalata alapján- egyetlen célja van, az időnyerés. A Határőrség statisztikai adatai ezt alátámasztják.

	2000	2001	2002
A Határőrségnél menekültkérelmet előterjesztők száma (fő)	2027	2707	2955

Gyakran előforduló jelenség, hogy a menekültkérelem előterjesztésének köszönhetően, a külföldiek menekülteket befogadó állomásokra kerülnek, majd azokat engedély nélkül elhagyják és valamelyik államhatár körzetében kerülnek elfogásra határőreink által, amikor épp tiltott határátlépés szabálysértést kísérelnek meg elkövetni.

Szeretném, nem a teljesség igényével bemutatni melyek azok a menekültügyhöz kapcsolódó okok, amelyek lehetővé teszik a külföldiek számára az „időnyerést” és akadályozzák a hatóságok munkáját:

- A jelenleg hatályos menedékjogi szabályozás és a kialakult gyakorlat nem kellő hatékonysággal, szigorral alkalmazza a nyilvánvalóan megalapozatlan menekültkérelem fogalmi rendszerét.
- A biztonságos származási és harmadik ország vizsgálata során nem kellően követeljük meg, hogy a külföldi különleges indokokat soroljon fel, megmagyarázza, miért nem terjesztette már elő kérelmét korábban azon országokban, ahol ezt megelőzően járt.
- Azon külföldiek esetén, akik menekültügyi eljárás alatt állnak, ügyük elbírálása folyamatban van és kivonják magukat a hatóságok látóköréből (pld. befogadó állomást engedély nélkül elhagyják), azok számára ez nem feltétlenül jelenti kérelmük menekültügyi hatóság általi azonnali elutasítását.
- A jelenleg hatályos menedékjogi szabályozás alapján, figyelembe véve a jogorvoslati lehetőségeket is, ma egy menekültkérelmet elutasító határozat jogerővé válása akár egymásfél évbe is telhet.

Az idegenrendészeti szakterület hatékony feladatellátásának javítása érdekében – figyelemmel az általam bűnmegelőzési feladatnak megfogalmazottakra is – a következő teendőket látom:

1. A Határőrség számára jogszabályokban kell biztosítani azokat a jogosultságokat, melyekkel hatékonyabban tud fellépni az illegális migránsokkal szemben, a nem kívánatos személyeket pedig a legegyszerűbb eljárásban, a leggyorsabban és a leginkább költségkímélő módon tudja eltávolítani.
2. A menedékjogi szabályozást oly módon indokolt megváltoztatni, hogy a kérelmezők élhessenek annak lehetőségeivel, és ne pedig visszaélhessenek annak hiányosságaival.

Úgy gondolom, ha a jogalkotó az általam csak az egy aspektusból vizsgált problémakör megoldására tett javaslataimat figyelembe venné, már akkor nagyban hozzájárulna ahhoz, hogy kevesebb külföldi (főleg illegális migráns) váljon bűncselekmény elkövetőjévé vagy bűncselekmény áldozatává.